

«8D02301 – Filoloji» eğitim programının doktora öğrencisi Amankulova Layla Abdraimovna'nın Felsefe Doktoru (PhD) derecesini almak için sunduğu “Çağdaş Kazak Lirikasında Mentalite Kavramı” adlı doktora tezi çalışmasına yurtdışı danışmanın

GÖRÜŞÜ

Günümüz toplumunun her alanında köklü değişiklikler, yeni değerlendirmeler ve bakış açıları gerektirmektedir. Bilgi alanının genişlemesi ve her alanda yenilik süreçlerinin hız kazandığı bu dönemde köklü değişimlerin yaşanması kaçınılmazdır. Bu bağlamda, insanlık için tarih boyunca estetik ve düşünsel yetkinliğiyle öne çıkan söz sanatının önemi büyüktür. Yeni yüzyılda bilim alanına büyük önem verilmektedir. Çünkü ebedi milletin manevi yenilenmesinin başında edebiyat yer almaktadır. İnsanlığın manevi yenilenmesinin garantisi, edebiyatın insan ve toplum hayatındaki yeri ve işlevinin daha da derinleşmesidir.

Günümüzde “mentalite” ve “mental sorunlar” araştırma konusu olarak incelenmekte ve “yaşam biçimi,” “hayatın anlamı,” “ulusal fikir,” “ulusal algı,” “ulusal kimlik,” “ulusal değer” gibi kavramlarla birlikte kullanılmaktadır. Mentalitenin felsefi kavramı, doğal ve toplumsal özel bir olgu olarak, sosyal bilimlerin tüm alanlarında ele alınması açısından oldukça günceldir. Mentalite, mental kavram ve ulusal kodların arasındaki farkların belirlenmesi ve her birinin farklı anlamlara sahip olduğunun incelenmesi oldukça önemlidir.

Araştırma çalışmasında sunulan sonuçlar mantıksal açıdan doğru olup, çalışmanın amacı ve görevleri ile içeriği birbiriyle uyumludur. Tez, giriş, iki ana bölüm, sonuç ve kullanılan kaynaklar listesinden oluşmaktadır. Doktora adayı, filolojik ve metodolojik yöntemlere yeterli düzeyde hakimdir.

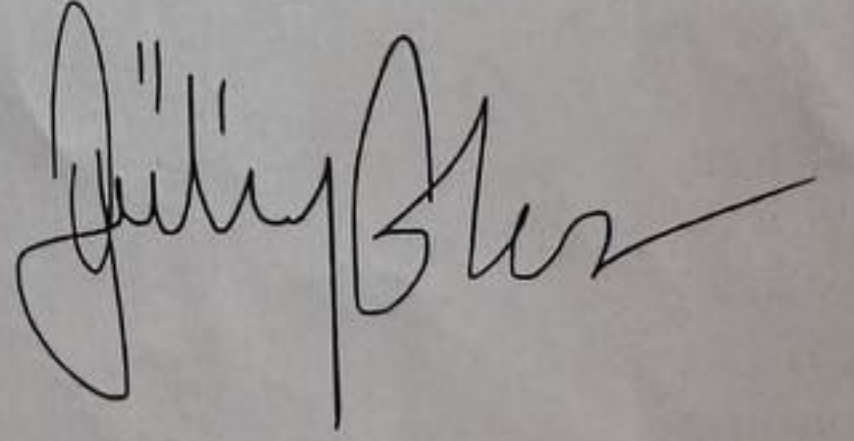
Tezin “Giriş” bölümünde çalışmanın önemi, amacı ve görevleri ile konuya ilişkin genel değerlendirmelere yer verilmiştir. Amankulova Layla'nın tezinde, Kazak lirik şiirinin gelişim tarihi gözden geçirilmiş ve edebi terimler detaylı bir şekilde analiz edilerek teorik tanımlar yapılmıştır. Tezde analiz nesnesi olarak çağdaş Kazak lirik şiirindeki mentalite kavramını incelemek için T. Abdikakimulı, U. Yesdaulet, M. Rayimbekulı, T. Tolkıncızı, E. Junis, A. Yelgezek gibi şairlerin eserleri analiz edilmiştir. Belirtilen şairlerin, çağdaş Kazak kimliğini, toplumsal ve manevi meseleleri şiir diliyle ustaca ifade ederek ulusal bilince katkıda bulunduğuna dikkat çekilmiştir. Ayrıca çağdaş Kazak lirik şiirinin gelişim özellikleri ve şairlerin yenilikçi yöntemlerine özel bir vurgu yapılmıştır. Tezde ulusal mentalitenin yeni paradigmaları sistematik olarak ele alınmış ve temel sonuçlar net bir şekilde ortaya konmuştur.

Günümüz Kazak lirik şiiri, çağdaş toplumun gereksinimlerine yanıt veren yeni konuları ve stilleri kapsamaktadır. Yeni teknolojilerin ve medya araçlarının gelişimi, şiirin yeni formatlarını doğurmuştur. Şiir performansları, çevrimiçi şiir, sosyal

medyada yayımlanan şiirler, çağdaş Kazak lirik şiirinin yeni yönelimlerindenidir. Bu eğilimler, Kazak lirik şiirine yeni bir ivme kazandırarak onu çağdaş edebiyatla ilişkilendirmektedir. Kazak lirik şiirinin gelişimine katkıda bulunan önde gelen şairler ve onların eserleri, araştırmanın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Sunulan tez, günümüz filoloji, felsefe ve kültüroloji alanlarında teorik ve pratik öneme sahiptir. Bu tez, 20. yüzyılın sonu ile 21. yüzyılın başındaki Kazak edebiyatındaki estetik süreçlerin bilimsel değerlendirilmesinde teorik ve pratik bir çalışma olarak değerlendirilmektedir.

Doktora adayı Amankulova Layla'nın araştırma çalışmasının güncel olduğunu belirterek, "8D02301 – Filoloji" uzmanlık alanında Felsefe doktoru (PhD) derecesini almak için uygun bir çalışma olduğunu düşünüyorum.

Yurtdışı Danışmanı
Prof. Dr. R. Gülin Öğüt Eker
Hacettepe Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
Türk Halkbilimi Bölümü

**«8D02301- Филология» білім беру бағдарламасының докторанты
Аманкулова Лайла Абдраимовнаның Философия докторы (PhD) дәрежесін
алу үшін ұсынған "Қазіргі қазақ лирикасындағы менталитет ұғымы"
атты докторлық диссертациялық жұмысына шетелдік кеңесшісінің
ПІКІРІ**

Қазіргі қоғамның әрбір саласындағы түбегейлі өзгерістер жаңа бағалаулар мен көзқарастарды талап етеді. Ақпарат саласының кеңейіп, басқа да әртүрлі салалардағы инновациялық үдерістердің жылдамданған кезеңінде түбегейлі өзгерістердің орын алуы сөзсіз. Осы тұрғыда, адамзат үшін тарих бойы эстетикалық және ой кемелдігімен ерекшеленген сөз өнерінің маңызы зор. Жаңа ғасырда білім мен ғылым саласына үлкен мән берілуде. Себебі мәңгілік елдің рухани жаңғыруының басында әдебиет орын алады. Адамзаттың рухани жаңғыруының кепілі – әдебиеттің адам және қоғам өміріндегі орны мен міндетінің одан әрі тереңдеуі болып табылады.

Қазіргі таңда "менталитет" және "менталды (ділдік) мәселелер" зерттеу тақырыбы ретінде қарастырылып, "өмір сүру салты", "өмірдің мәні", "ұлттық идея", "ұлттық түсінік", "ұлттық сәйкестік", "ұлттық құндылық" сияқты ұғымдармен бірге қолданылуда. Менталитеттің философиялық ұғымы табиғи және әлеуметтік ерекше құбылыс ретінде әлеуметтік ғылымдардың барлық салаларында қарастырылу жағынан өте өзекті болып табылады. Менталитет, ділдік ұғым және ұлттық кодтар арасындағы айырмашылықтарды анықтау және олардың әрқайсысының жеке мағынаға ие болғандығын зерттеу аса маңызды.

Зерттеу жұмысында ұсынылған нәтижелер логикалық тұрғыдан дұрыс болып, зерттеудің мақсаты мен міндеттері, сондай-ақ мазмұны бір-біріне сәйкес келеді. Диссертация кіріспеден, екі негізгі бөлімнен, қорытындыдан және пайдаланылғын әдебиеттер тізімінен тұрады. Докторант филологиялық және әдіснамалық тәсілдерді жеткілікті деңгейде меңгерген.

Диссертацияның "Кіріспе" бөлімінде жұмыстың маңыздылығы, мақсаты мен міндеттері және тақырыпқа қатысты жалпы бағалаулар берілген. Аманкулова Ләйланың диссертациясында қазақ лирикалық поэзиясының даму тарихына жалпы шолу жасалынып, әдеби терминдер егжей-тегжейлі түрде талданған және оларға теориялық анықтамалар берілген. Диссертацияда талдау нысаны ретінде қазіргі қазақ лирикалық поэзиясындағы менталитет ұғымын зерттеу үшін Т.Әбдікәкімұлы, Ұ.Есдәулет, М.Райымбекұлы, Т.Толқынқызы, Е.Жүніс, А.Елгезек сияқты ақындардың шығармалары талданған. Аталған ақындардың қазіргі қазақ болмысын, әлеуметтік және рухани мәселелерді поэзия тілімен шебер көрсетіп, ұлттық сананың қалыптасуына үлес қосқандарына назар аударылған. Сондай-ақ, қазіргі қазақ лирикалық поэзиясының даму ерекшеліктеріне және ақындардың инновациялық әдістеріне ерекше көңіл бөлінген. Диссертацияда ұлттық менталитеттің жаңа парадигмалары жүйелі түрде қарастырылып, негізгі тұжырымдар нақты түрде көрсетілген.

Заманауи қазақ лирикалық поэзиясы қазіргі қоғам талаптарына жауап беретін жаңа тақырыптар мен стильдерді қамтиды. Жаңа технологиялар мен

бұқаралық ақпарат құралдарының дамуы поэзияның жаңа форматтарын тудырды. Поэзиялық перформанстар, онлайн өлеңдер, әлеуметтік желілерде жарияланатын өлеңдер заманауи қазақ лирикалық поэзиясының жаңа бағыттары болып табылады. Бұл үрдістер қазақ лирикалық поэзиясына жаңа серпін беріп, оны қазіргі заманғы әдебиетпен байланыстырады. Қазақ лирикалық поэзиясының дамуына үлес қосқан көрнекті ақындар және олардың шығармалары зерттеудің маңызды бөлігін құрайды.

Ұсынылып отырған диссертация қазіргі филология, философия және мәдениеттану салаларында теориялық және практикалық маңызы ие. Бұл диссертация XX ғасырдың аяғы мен XXI ғасырдың басындағы қазақ әдебиетіндегі эстетикалық үдерістерді ғылыми тұрғыдан бағалаудағы теориялық және практикалық зерттеу ретінде бағаланады.

Докторант Аманкулова Лайла зерттеу жұмысының өзекті екендігін атап өтумен бірге, ол "8D02301 - Филология" мамандығы бойынша Философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты деп санаймын.

/қол қойылған/

Шетелдік кеңесші

Профессор, ғылым докторы Р. Гүлин Өгүт Экер

Хажеттепе Университеті

Әдебиет факультеті

Түрік Халықтануы кафедрасы